

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 10, 2020 | 29.10.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.10.5](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.10.5)

УДК 336.6:631.14

В. Д. Залізко,

*д. е. н., професор, науковий співробітник економічного факультету,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0001-5362-8270*

П. В. Кухта,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0002-0312-8128*

А. С. Машков,

*ревізор сільськогосподарського виробничого кооперативу «Глорія»,
м. Городня, Чернігівська область, Україна
ORCID ID: 0000-0003-4887-3225*

С. Є. Свідерська,

*аспірант кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0003-0179-8838*

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

V. Zalizko

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Researcher of Faculty of Economics,
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

P. Kukhta

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management of
Innovation and Investment Activities, Taras Shevchenko National University of Kyiv*

A. Mashkov

*Auditor of the Agricultural Production Cooperative "Hloriia", Horodnia,
Chernihiv Region (province), Ukraine*

S. Sviderska

*Postgraduate student of the Department of Management of Innovation and Investment Activities,
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

THE FEATURES OF FINANCING OF AGRICULTURAL ENTERPRISES INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE

У статті розкрито специфіку фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні, визначено основні проблеми та особливості забезпечення їх ефективного функціонування. Констатовано, що в аграрній сфері економіки розвиток інноваційної діяльності стримується внаслідок недосконалості законодавчої бази і недостатнього державного стимулювання інноваційної діяльності, обмеженості

внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інновацій та неможливості їх швидкої мобілізації, низького рівня інвестиційної привабливості галузі. Сільськогосподарські підприємства в Україні працюють у складних умовах і потребують залучення значних додаткових фінансових ресурсів для здійснення інноваційної діяльності. Останнім часом гостро відчувається нестача коштів на забезпечення повного технологічного циклу, компанії агробізнесу зіткнулися із проблемою накопичення капіталу для реалізації або модернізації виробництва. Визначено основні напрями фінансування інновацій та досліджено особливості державної підтримки сільськогосподарських підприємств України, яка відбувається за рахунок державних цільових програм.

The article analyzes the features of financing of agricultural enterprises innovative activity in Ukraine and identifies the main problems of their activities. Agriculture of Ukraine is in difficult conditions and requires the attraction of additional financial resources. The main areas of innovative activity financing have been studied and the features of state support for agricultural enterprises, which comes from state targeted programs, have been investigated. Agriculture is a leading industry in Ukraine with significant export potential. However, at the present stage of development of the Ukrainian economy, this industry is not operating at its all possible capacity. The general problem of such a question is the complexity of financial support to the industry. Recently, there has been an acute shortage of funds to ensure a complete technological cycle. Agribusiness companies have faced the problem of accumulating equity to realize or modernize production, their innovative activity financing. The issue of obtaining long-term loans from commercial banks remains unresolved. At the same time, there is a tendency in the agro-industrial production of reducing the volume of financial resources in the farms of all forms of ownership. As a result, the resource potential, especially in agriculture, has been formed earlier, year after year. The actual service life of most fixed assets is 2–3 times higher than the normative ones. To date, the vast majority of agricultural enterprises in Ukraine are deprived of their own resources to finance innovation. The solution to the problem lies in the area of granting greater self-government, strengthening the fiscal powers of regional government, attracting external financial sources. Financial instruments such as grants, loans, equity and indirect support form the basic elements of the regional financial value chain. The main thing – for both the public and private sectors in the process of providing innovative financial resources – is to coordinate their activities so that the various elements of this chain are interdependent and effectively interact.

Ключові слова: фінансування; інноваційна діяльність; сільськогосподарські підприємства; державна підтримка; цільове фінансування; інвестиції; фінансові ресурси; сільське господарство.

Keywords: financing; innovation activity; agricultural enterprises; state support; target financing; investments; financial resources; agriculture.

Постановка проблеми. Нині сільське господарство є провідною галуззю в Україні та має значний експортний потенціал. Водночас тільки два відсотки сільськогосподарських угідь України обробляються за технологіями зберігаючого землеробства, а загальні втрати врожаю досягають 30%. Ці явища, зокрема, зумовлені актуалізацією проблематики та складністю фінансового забезпечення галузі. Наразі постає гостра нестача коштів для належного забезпечення повного технологічного циклу, агропромислові підприємства мають проблему акумулювання власного капіталу для здійснення або модернізації виробництва, залишається невирішеним питання ефективного залучення довгострокових кредитних ресурсів. Загалом в агропромисловому виробництві є тенденція скорочення обсягів фінансових ресурсів у господарствах усіх форм власності, більшість сільськогосподарських підприємств не має достатніх коштів для фінансування інновацій. Так, досі не реалізовано можливості вирішення проблеми на засадах надання більшого самоврядування, посилення фіскальних повноважень регіонального управління, активізації залучення зовнішніх фінансових джерел. Існуючі у світовій практиці фінансові інструменти, такі, як гранти, позики, акціонерний капітал і непряма підтримка, є важливими елементами фінансового ланцюжка вартості, тому важливо, щоб у процесі

забезпечення фінансовими ресурсами інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств складові елементи цього ланцюга були взаємозалежними, а також ефективно взаємодіяли.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці дослідження фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств загалом та розкриттю теоретичних засад і практичних аспектів фінансування їх інноваційної діяльності присвячено роботи цілої низки вчених. Так, серед дослідників, які вивчали зазначену проблематику, слід відзначити: О. В. Гривківську та О. Є. Гудзь [2; 4], у працях яких розкрито актуальні проблеми та джерела фінансування підприємств аграрного сектора економіки, форми і методи державної підтримки сільського господарства у контексті забезпечення інноваційної та інвестиційної безпеки, управління інноваційним потенціалом підприємства; Т. Г. Бондарук, М. Я. Дем'яненко, П. В. Пивовара [1; 6; 14], які аналізували вплив бюджетного фінансування на розвиток сільськогосподарського виробництва; Г. В. Корнійчук, О. А. Кириченко, Г. В. Сидор, Н. М. Фещенко [10; 17; 18] – розкрили перспективи кредитування у забезпеченні інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств; Л. В. Транченко, Р. І. Лопатюк [11] – принципи та особливості залучення інвестицій до підприємств аграрної сфери; М. М. Гуменюк, Л. Л. Калініченко, П. Ю. Курмаєв [3; 9] – висвітлили механізм забезпечення ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах формування інноваційної моделі розвитку України. Водночас проведений аналіз опублікованих робіт засвідчив необхідність поглиблення досліджень, спрямованих на формування сучасної системи фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, створення належних умов для накопичення ними власних фінансових ресурсів, а також активізації залучення зовнішніх інвестицій.

Формулювання цілей статті. Метою наукової роботи є узагальнення наявних проблем, пошук і розкриття перспективних джерел фінансового забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, висвітлення існуючих особливостей їх фінансування і державної підтримки в Україні.

Методологічною основою проведеного дослідження стали провідні наукові здобутки українських та зарубіжних учених щодо забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств. Для досягнення поставленої мети роботи використано низку як загальнонаукових, так і спеціальних методів дослідження, взаємопов'язаних та послідовно застосованих у процесі дослідження: аналізу, синтезу, логічного узагальнення – для виявлення тенденцій і розкриття специфіки фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, узагальнення наявного досвіду у галузі підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств; системний підхід, статистико-економічні методи, а також графічно-аналітичний метод для наочного відображення досліджуваних процесів та соціально-економічних явищ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто відзначити, що фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств має певну специфіку, яка зумовлена цілою низкою вагомих факторів, наприклад, значним часовим лагом між здійсненням витрат та отриманням результатів діяльності, тривалим періодом відтворення основних засобів, сезонністю виробництва на тлі необхідності забезпечення безперервності виробничих процесів, відтворення основних засобів має переважно тривалий період, а в якості засобів і предметів праці використовуються живі організми, які підпорядковані біологічним законам відтворення. Також результати діяльності сільськогосподарських підприємств суттєво залежать від кліматичних умов регіону. Серед джерел фінансування господарської діяльності аграрних підприємств виділяють власні фінансові ресурси, державне фінансування та кредитні ресурси. Саме наявна необхідність, існуючі можливості та важливе значення кредитного забезпечення у формуванні умов для успішного розвитку сільськогосподарських підприємств визначає підвищену увагу дослідників до вивчення перспектив активізації їх залучення. Так, за даними компанії «Простобанк Консалтинг», яка проводить професійні маркетингові дослідження ринку банківських послуг, спеціальні кредитні програми для малого аграрного підприємництва в Україні пропонують такі комерційні банки, як ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «ПроКредит Банк», ПАТ «Креді Агріколь Банк», ПАТ «Мегабанк» [15].

На укладання кредитних договорів суттєво впливає велика потреба сільськогосподарських підприємств в основних засобах, значний фізичний і моральний знос наявних засобів, сезонність виробництва, незадовільний фінансово-господарський стан більшості підприємств. Наразі особливостями існуючих програм кредитування інноваційної діяльності малих аграрних підприємств є гнучкий графік погашення платежів, цільове призначення кредитів, а також розширений перелік активів, які можуть виступати заставою. Урядова програма надання субсидій на погашення частини відсоткової ставки за кредитами дещо покращує доступ аграрних підприємств до кредитних ресурсів, водночас пільгове кредитування передбачило запровадження конкурсного відбору сільськогосподарських товаровиробників для зазначених виплат.

Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 300 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів» [6] передбачає надання компенсації на конкурсній основі суб'єктам господарювання АПК, які залучили кредити – у розмірі 1,5 облікової ставки Національного банку України, що діє на дату нарахування відсотків, але не вище розмірів, передбачених кредитними договорами, зменшених на п'ять відсоткових пунктів (табл. 1, рис. 1).

Таблиця 1.
Поетапна характеристика механізму здешевлення кредитів
для здійснення фінансової підтримки суб'єктів АПК

Етапи	Характеристика
1 етап	Для отримання компенсації за укладеними кредитними договорами позичальники щорічно подають уповноваженому банку заявку на участь у конкурсі.
2 етап	Уповноважений банк розглядає подані позичальниками заявки на участь у конкурсі для отримання права на компенсацію та за результатами оцінки заявок позичальників на відповідність вимогам діючих нормативно-правових актів, включає таких позичальників до реєстру на одержання компенсаційних виплат.
3 етап	Уповноважені банки на підставі сум фактично сплачених позичальниками уповноваженому банку відсотків за користування кредитом за відповідний період формують реєстр компенсаційних виплат (наростаючим підсумком) і подають його щомісяця до 10 числа наступного періоду до Мінекономіки. <i>Оскільки нараховані та сплачені відсотки за користування кредитами за листопад–грудень минулого року підлягають відшкодуванню за рахунок коштів поточного бюджетного року, то уповноважені банки формують реєстри компенсаційних виплат за листопад–грудень минулого року – 10 квітня поточного року і до 25 квітня поточного року подають їх до Мінекономіки.</i>
4 етап	Мінекономіки на підставі наданих уповноваженими банками реєстрів про суми компенсаційних виплат формує щомісяця до 15 числа перелік позичальників на отримання компенсації та надсилає його ДПС з метою проведення перевірки відповідності одержувачів бюджетних існуючим вимогам.
5 етап	Мінекономіки виключає на підставі інформації від ДПС, наданої протягом п'яти календарних днів, із переліку позичальників на отримання компенсації, які не відповідають діючим вимогам.
6 етап	Мінекономіки формує до 20 числа перелік позичальників на отримання компенсації із зазначенням їх банків та розміщує його на офіційному веб-сайті Мінекономіки.
7 етап	Щомісяця до 25 числа Мінекономіки затверджує розподіл коштів між уповноваженими банками в межах бюджетних асигнувань пропорційно визначеній потребі в компенсації та формує зведений реєстр на отримання компенсаційних виплат.
8 етап	Уповноважені банки протягом трьох банківських днів із дати отримання бюджетних коштів від Мінекономіки здійснюють їх розподіл між позичальниками в межах отриманих бюджетних коштів пропорційно визначеним у загальному реєстрі суммам та перераховують їх на поточні рахунки позичальників та протягом п'яти робочих днів повідомляють про це Мінекономіки.

Джерело: узагальнено авторами за даними [6]

Компенсації наразі підлягають відсоткові ставки за кредитами, залученими для придбання основних засобів сільськогосподарського виробництва, здійснення витрат, пов'язаних із будівництвом і реконструкцією виробничих об'єктів сільськогосподарського призначення, а також за короткостроковими кредитами, залученими для покриття виробничих витрат. Для позичальників, які провадять діяльність у галузях тваринництва, сума компенсації не може перевищувати 15 млн грн, а для позичальників, які провадять діяльність за іншими видами сільськогосподарської діяльності (включаючи переробку сільськогосподарської продукції) – 5 млн грн [6].

Рис. 1. Рівень процентних ставок за наданими кредитами підприємствам АПК у національній валюті та облікова ставка НБУ, 2014–2020 роки

Джерело: складено авторами за даними [8; 12; 13]

Проте щорічна фінансова підтримка інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств та збільшення обсягів цієї допомоги наразі поки що не дає достатніх зрушень. Причиною цього переважно

відзначають недосконалість нормативно-правової бази, що регулює здійснення такої підтримки сільськогосподарських підприємств, не забезпечено достовірного й обґрунтованого визначення необхідної потреби в компенсаційних коштах, у багатьох випадках відбувається втрата права на одержання компенсаційних коштів. Чинне нормативно-правове регулювання не дає можливості суттєво збільшити обсяги пільгового кредитування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Регіональні конкурси за цією державною програмою часто проводяться досить формально, без належного визначення критеріїв прийняття відповідних рішень.

Водночас практика державної підтримки сільськогосподарських підприємств зумовлена не лише специфікою цієї галузі, існує низка особливостей, притаманних саме українським підприємствам АПК. Тут слід відзначити низький рівень розвитку інфраструктури сільської місцевості, розрив напрацьованих раніше технологічних та економічних зв'язків між різними сферами АПК, необхідність значних фінансових вкладень у підтримку родючості ґрунтів, суттєве відставання України від розвинених країн за рівнем НТП і впровадженням передових технологій [1].

Важливе значення в активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств відводиться бюджетній підтримці, яка надається у двох формах: надання різноманітних пільг, що водночас зменшує надходження до держбюджету фіскальних платежів; бюджетні асигнування на виробництво сільськогосподарської продукції. Протягом останніх років Урядом координується реалізація понад трьох десятків подібних програм, проте за вимогами СОТ ці програми підлягають скороченню на 20% протягом шести років після набуття Україною членства в СОТ. Нині регламентується, що обсяги бюджетної підтримки сільськогосподарського виробництва чи торгівлі не повинні перевищувати 5% вартості конкретного продукту.

Відповідно до затверджених програм бюджетної підтримки сільського господарства безпосереднє фінансування можливе тільки після вступу в силу Закону України про Державний бюджет України на поточний рік, в якому визначені обсяги бюджетних призначень для Мінекономіки України, а також введення в дію Порядків використання бюджетних коштів, за відповідними програмами. Так, 18 березня 2020 р. на засіданні Кабінету Міністрів України ухвалено Постанову № 279 «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства» [6], що визначає Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку садівництва, виноградарства та хмелярства. Відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільгосптоваровиробників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 р. № 77 (із змінами, внесеними постановою КМУ від 19.02.2020 р. № 109) для стимулювання збільшення площ насаджень, обсягів виробництва плодово-ягідної продукції, винограду та хмелю, нарощування потужностей з їх зберігання та переробки планується спрямувати 400 млн грн [12].

Варто відзначити, що цією Постановою додатково до обмежувальних нормативів встановлюється граничний відсоток відшкодування за кожним напрямом державної підтримки, а також максимальний обсяг фінансування не вище 25 млн грн, що може бути одержане протягом одного бюджетного року суб'єктом господарювання та пов'язаними із ним особами. Бюджетні кошти надаються на безповоротній основі шляхом часткового відшкодування вартості побудованих та реконструйованих у період з 01 січня по 30 вересня 2020 р. об'єктів зі зберігання та переробки відповідної сільськогосподарської продукції, а також придбаних у цей період основних засобів і товарів, виконаних робіт та отриманих послуг. Наприклад, відшкодування за придбаний садивний матеріал плодово-ягідних культур, винограду та хмелю здійснюється у розмірі до 80% вартості (без ПДВ); за проведені роботи зі спорудження шпалери і встановлення систем краплинного зрошення, за нове будівництво цехів первинної переробки продукції та реконструкцію холодильників для її зберігання, за придбані лінії товарної обробки плодів та ягід у розмірі до 30% вартості (без ПДВ); за придбану техніку та високотехнологічне обладнання згідно із визначеним Мінекономіки переліком у розмірі до 30% вартості (без ПДВ).

Загалом розподіл коштів за напрямками та їх перерозподіл протягом року з урахуванням фактичного подання документів для отримання часткового відшкодування вартості затверджується наказом Мінекономіки України. За результатами проведених аналітичних досліджень, останнім часом загальний приріст бюджетних асигнувань за програмами підтримки АПК розподіляється переважно у пропорції, яка наведена на рис. 2.

Рис. 2. Розподіл приросту бюджетних асигнувань за програмами підтримки АПК України, %
Джерело: узагальнено авторами за даними [8; 12; 16]

Одним із найважливіших джерел фінансування інноваційної діяльності є власні кошти сільськогосподарських підприємств, зокрема до них відносяться нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування. Водночас для повного відтворення основних засобів рівень амортизаційних відрахувань є недостатнім. Чистий прибуток, що залишається у розпорядженні сільськогосподарських підприємств, не дає змоги розпочати масштабні та затратні проекти, спрямовані на якісне технічне переоснащення виробництва. Підприємства АПК усіх форм власності постали перед проблемою накопичення власного капіталу для модернізації виробництва, фактичні терміни експлуатації більшості обладнання та устаткування перевищують нормативні у 2–3 рази. Щорічне зношення основних засобів подекуди на порядок перевищує обсяги їх оновлення. У сільському господарстві переважно функціонує велика кількість непривабливих для здійснення інвестицій об'єктів, наявні технологічно відсталі фондоемісні та енергомісткі виробництва не здатні випускати високоякісні продукти харчування відповідно до вимог міжнародних стандартів. Отже, наразі в аграрному виробництві відбувається постійна деіндустріалізація, все частіше спостерігаються випадки переходу до ручної праці.

Інноваційна діяльність сільськогосподарських виробників під впливом кризових умов економіки України та гострого дефіциту фінансово-інвестиційних ресурсів поступово згортається, відбувається постійна деградація існуючого науково-технічного та інноваційного потенціалу в галузі, зменшується кількість перспективних розробок, знижується рівень їх новизни, втрачається можливість створення нововведень власними силами підприємств.

Наявний в Україні дефіцит інвестиційних ресурсів також ускладнює залучення коштів громадян на фінансування довгострокових програм та інноваційних проектів. Досвід реалізації державної політики стимулювання заощаджень засвідчує необхідність спрямовування зусиль на комплексну підтримку формування і розвитку небанківських фінансових інститутів. Така підтримка зорієнтована на запровадження податкового стимулювання інноваційної діяльності, амортизаційних пільг, венчурного фінансування, співпраці заохочувальних фондів, бюджетних позик, державних дотацій і компенсацій.

У кризових умовах нині гальмуються процеси кредитування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Практикується надання короткострокових кредитів, унаслідок чого підвищується неплатоспроможність позичальників з усіма відповідними негативними наслідками. Також комерційними банками переважно не враховується специфіка сезонності сільськогосподарського виробництва.

Водночас у ніч із 30 на 31 березня 2020 р. Верховна Рада України скасувала з 1 липня 2021 р. мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення. За ухвалення законопроекту № 2178-10 проголосувала більшість народних депутатів. Право купівлі землі тепер мають: громадяни України; юридичні особи, створені і зареєстровані в Україні без іноземних учасників; територіальні громади та держава; комерційні банки можуть стати власниками землі за умови, якщо земельна ділянка дісталася їм як заставне майно за непогашеним кредитом.

Регламентовано, що не можуть стати власниками української землі: компанії, що знаходяться у власності іноземних держав, офшорів; юридичні особи, зареєстровані в країнах, які не співпрацюють у сфері протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом та компанії, що знаходяться під санкціями; компанії, власниками яких є громадяни РФ – країни-агресора; іноземці та іноземні компанії, які є аграрними землевласниками (заборонено до проведення референдуму із цього питання). Також зазначається, що орендарі земель, які працюють на них і мають право користування не пізніше ніж з 2010 р., можуть викупити землю із розстрочкою до 10 років за ціною нормативної грошової оцінки таких ділянок і без проведення земельних торгів (відповідне право власності покупець отримує після першого платежу).

За підрахунками Світового банку відкриття ринку землі в Україні дасть змогу одержати додаткових 1,5% до зростання ВВП щорічно. За твердженнями Т.С. Милованова, у перший рік дії ринку землі ВВП України отримає додаткові 700 млн дол. США, а до 2025 р. – мінімум 4 млрд дол. США. Згідно зі статистичними

даними наразі вартість оренди земельних ділянок за гектар в Україні, залежно від регіону, становить від 50 до 70 доларів на рік. Із відкриттям ринку землі ціна гектара складе від 1500 до 2000 доларів, вартість оренди підніметься відповідно до позначки в 100–150 доларів. Згодом очікується суттєве зростання вартості земельних ділянок, до рівня європейських цін.

Таким чином, після відкриття ринку землі фермери отримають право закладати свої земельні ділянки як заставу в комерційному банку, одержувати кредит і спрямовувати його на розвиток підприємства, здійснення інноваційної діяльності, технічну модернізацію та переоснащення виробництва. Також в Україні планується створення Фонду гарантування вкладів для дрібних і середніх фермерів (за рахунок державних коштів). Розглядаються можливості зниження кредитних ставок для малих фермерських господарств (до рівня 5–7% або навіть 3–5%, на поточний момент вартість кредиту складає 17–20% річних). Внесено зміни до законодавства, завдяки яким сімейний фермерський бізнес буде сплачувати податки за спрощеною схемою. Євросоюз теж співпрацює у цьому напрямі. Так, Брюссель підписав угоду з Києвом, згідно з якою на допомогу малому сільськогосподарському бізнесу виділять 26 млн євро. У сукупності ці заходи мають призвести до зростання продуктивності та обсягів виробництва, збільшення загальної капіталізації українського сільського господарства.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Проведений аналіз засвідчив, що основними перешкодами на шляху активізації інноваційної діяльності українських сільськогосподарських підприємств є відсутність ефективної політики підтримки реалізації інноваційних програм та проектів розвитку сільськогосподарського виробництва, низька інвестиційна привабливість багатьох підприємств АПК, відсутність сприятливих умов для їх кредитування, необхідність удосконалення чинної нормативно-правової бази, а також політична нестабільність, що частково впливає на процеси подолання кризових явищ у галузі. Важливим аспектом є вирішення проблеми ціноутворення на вітчизняну сільськогосподарську продукцію, що унеможливить відтік грошей з агропромислового комплексу України та забезпечить належну державну підтримку галузі загалом. Необхідно у подальших дослідженнях зосередити увагу на розробці ефективного механізму об'єднання зусиль і координації взаємодії органів державної влади, установ, підприємств, комерційних банків, інформаційних та консалтингових агентств для залучення довгострокових інвестицій в інноваційний розвиток українських сільськогосподарських підприємств. Варто також розглянути доцільність комплексної реалізації відповідних регіональних інноваційних програм та проектів, спрямованих на активізацію інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Література.

1. Бондарук Т. Г. Переваги, позитивні наслідки та ризики бюджетної децентралізації / Т. Г. Бондарук, І. С. Бондарук, О. С. Бондарук // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2016. – № 3. – С. 38–47.
2. Гривківська О. В. Оцінка інвестиційних потреб аграрної сфери / О. В. Гривківська, Л. В. Мельник // Економіка і управління. – 2019. – № 2. – С. 87–95.
3. Гуменюк М. М. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 “Економіка та управління підприємствами” / М. М. Гуменюк ; ННЦ “Інститут аграрної економіки”. – К., 2014. – 20 с.
4. Гудзь О. Є. Ідентифікація та управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємства / О. Є. Гудзь // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Економіка. – 2015. – Вип. 2 (1). – С. 101–106.
5. Дем'яненко М. Я. Кредитний фактор сталого розвитку аграрного сектору України / М. Я. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2014. – № 11. – С. 5–14.
6. Законодавство України / Верховна Рада України : офіційний вебпортал парламенту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
7. Зерно.org.ua. Відкрита інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zerno.org.ua/>
8. Інформаційно-аналітичний портал АПК України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agro.me.gov.ua/>
9. Калініченко Л. Л. Інноваційна модель розвитку України в умовах євроінтеграційних процесів / Л. Л. Калініченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – Вип. 6 (1). – С. 139–143.
10. Корнійчук Г. В. Банківський кредитний продукт у системі інвестиційно-інноваційного розвитку агроформувань / Г. В. Корнійчук // Економіка АПК. – 2014. – № 8. – С. 51–56.
11. Механізм залучення інвестицій в економіку аграрного сектора України / Р. І. Лопатюк, Л. В. Транченко, Н. В. Білецька, В. В. Серветник-Царій // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. – 2017. – Вип. 52. – С. 27–32.
12. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/>
13. Національний банк України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>

14. Пивовар П. Державна підтримка технічного оснащення екологічно орієнтованих сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / П. Пивовар, О. Чайкін, Д. Дідух // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. – 2017. – Vol. 3. – No. 1. – Pp. 152–163. – Mode of access : <https://www.are-journal.com/index.php/are/article/view/94/96>
15. Простобанк Консалтинг : вебсайт компанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.prostobank.com/>
16. Сільське господарство України, 2018. Статистичний збірник (2000–2018 рр.). / Державна служба статистики України. – К. : Держаналітінформ, 2019. – 235 с.
17. Сидор Г. В. Кредитне забезпечення розвитку сільського господарства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Галина Вікторівна Сидор. – Тернопіль : Тернопільський національний економічний університет, 2015. – 247 с.
18. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи : [монографія] / [І. В. Абрамова, О. М. Віленчук, Д. І. Дема, Н. М. Фещенко та ін.]. – Житомир : Житомирський національний агроекологічний університет, 2016. – 364 с.

References.

1. Bondaruk, T.H. Bondaruk, I.S. and Bondaruk, O.S. (2016), “Advantages, Positive Effects and Risks of Budget Decentralization”, *Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Audit*, vol. 3, pp. 38–47.
2. Hryvkivska, O.V. and Mel'nyk, L.V. (2019), “Assessment of Investment Needs of the Agricultural Sector”, *The Economics and Management*, vol. 2, pp. 87–95.
3. Humeniuk, M. M. (2014), “Organizational-economic Mechanism to Ensure the Efficiency of Agricultural Enterprises”, Ph.D. Thesis, Economy and Management of Enterprises (by Types of Economic Activity), NSC “Institute of Agricultural Economic”, Kyiv, Ukraine.
4. Hudz', O.Ye. (2015), “Identification and Management of Innovation and Investment Potential of the Enterprise”, *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Economy*, vol. 2 (1), pp. 101–106.
5. Demianenko, M.Y. (2014), “Credit Factor of the Sustainable Development of Agrarian Sector of Ukraine”, *Ekonomika APK*, vol. 11, pp. 5–14.
6. The official web-portal of the Parliament of Ukraine (2020), “Legislation of Ukraine”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/> (Accessed 18 September 2020).
7. Zerno.org.ua (2020), “Open information”, available at: <http://www.zerno.org.ua> (Accessed 15 September 2020).
8. Informational-Analytical Portal of the AIC of Ukraine (2020), available at: <https://agro.me.gov.ua/> (Accessed 7 September 2020).
9. Kalinichenko, L.L. (2016), “Innovative Development Model of Ukraine in the Conditions of European Integration Processes”, *Uzhorod National University Herald. International Economic Relations And World Economy*, vol. 6 (1), pp. 139–143.
10. Korniychuk, H. V. (2014), “Bank Credit Products within the System Investment and Innovative Development of Agrarian Formations”, *Ekonomika APK*, vol. 8, pp. 51–56.
11. Lopatyuk, R.I. Tranchenko, L.V. Biletska, N.V. and Servetnyk-Tsariy, V.V. (2017), “Mechanism of Attracting Investments in the Economy of the Agricultural Sector of Ukraine” // *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*, vol. 52, pp. 27–32.
12. The official web-site of the Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine (2020), available at: <https://www.me.gov.ua/> (Accessed 18 September 2020).
13. The official web-site of the National Bank of Ukraine (2020), available at: <https://bank.gov.ua/> (Accessed 18 September 2020).
14. Pyvovar, P. Chaikin, O. and Didukh, D. (2017), “State support of technical provision of ecologically oriented agricultural enterprises”, *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, [Online], vol. 3, no. 1, pp. 152–163, available at: <https://www.are-journal.com/index.php/are/article/view/94/96>
15. The web-site of the Company “Prostobank Consulting” (2020), available at: <http://www.prostobank.com/> (Accessed 18 September 2020).
16. State Statistics Service of Ukraine (2019), *Sil's'ke hospodarstvo Ukrainy, 2018. Statystychnyj zbirnyk (2000–2018 rr.)* [Agriculture of Ukraine, 2018. Statistical Yearbook (2000–2018)], Derzhanalitininform, Kyiv, Ukraine.
17. Sydor, H.V. (2015), “Credit Support Agricultural Development”, Abstract of Ph.D. dissertation, Money, Finance and Credit, Ternopil National Economic University, Ternopil, Ukraine.
18. Abramova, I.V. Vilenchuk, O.M. Dema, D. I. and Feschenko, N.M. (2016), *Finansova polityka v ahrarnomu sektori ekonomiky: stan ta perspektvy* [Financial Policies in the Agrarian Sector: State and Prospects], Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2020 р.